DISPUTATIO
De
ΑΥΤΟΧΕΙΡΙΑ

QUAM
D. O. M. F.
Et
PRÆSIDENTE
Viro Pramodum Reverendo, Excellent.
Clarissimo

DN: JACOBO SCHALLERO
SS. THEOL. DOCT. ET IN ARGENT.
Athenæo Phil. Pract. Prof. Publ. Celeberrimo,
Patroni & Fautoris nomine perpetim colendo,
deamando.

In SOLENNI Congressu Eruditorum
examini exponit

PAULUS GREISSINGH von Cronstatt/
TRANSYLV.

Ad Diem ~~25.~~ Mens. ~~Januar.~~ H L Q. S.
15. Febr:

ARGENTORATI,
Typis EBERHARDI WELPERI.
Anno cIↄ Iↄc. LVI.

III.

Illud etiam notandùm censemus, ad *αυτοχειρίαν* referri non tantum, qui sibi manus inferunt, sed etiam, qui sibi manus inferri curant; Ut Nemo *ferrum jugulo adegit, juvante Epaphrodito.* & Fimbria Satelles Cinnæ Syllam imminentem & *implacabilem metuens in templo Aesculapii sibi manum intulit. Sed cum id vulnus minus altè esset impressum, servum hortatus est, ut inceptum juvaret, Is herum primo, mox sesipsum ferro transegit.* Sueton. Ner. c. 49. Plutarch. in Sylla.

IV.

Causæ Αυτοχειρίας variæ occurrunt. Primaria est *METUS*, maximè *metus infamiæ*, ob quam vitam abrumpunt, ne in hostium manus delapsi variis ludibriis afficiantur. Huc referimus *Saulem.* 1. Sam. 31. versic 4. qui ut illusionem & ignominiam Philistiorum evaderet, irruit super gladium. nec tamen evasit, nam mortuo cadaveri illuserunt, *præciderunt caput spoliaverunt armis: & ea posuerunt in templo Astaroth, corpus vero ejus suspenderunt in muro Bethsan.* imo caput præcisum in templo Dagon, quasi anathema suspenderunt. 1. Par. 10. v. 10. Pertinet huc *RAZIAS*, qui. 2. Machab. 14. v. 41. *gladio se petiit. vers.* 42. *eligens nobiliter mori potius, quam subditus fieri peccatoribus, & contra natales suos injuriis agi. vers.* 43. *sed cum per festinationem non certo ictu plagam dedisset, & turbæ intra ostia irrumperent, recurrens audacter ad murum præcipitavit semetipsum viriliter in turbas. vers.* 44. *quibus velociter locum dantibus, venit per mediam cervicem* (græcè ventrem) *vers.* 45. *& cum adhuc spiraret accensus animo surrexit: & cum sanguis ejus magno fluxu deflueret, & gravissimis vulneribus esset saucius, cursu turbam pertransiit. vers.* 46. *& stans supra quandam petram præruptam, & jam exsanguis effectus, complexus intestina sua utrisque manibus projecit super turbas, invocans Dominatorem vitæ ac spiritus, ut hæc illi iterum redderet, atque ita vita defunctus est.* Adjicimus Catonem, qui itidem rebus desperatis reliquis amicis ad fugam auxilio fuit, ipse vero nec fugere voluit, nec incolumitatem Cæsaris beneficio habere: sed perlecto Patonis libro de Animo, reliquis abire jussis, *gladium sub pectore impressit, quia vero ictus fuit ex manus inflammatione levior, non subito exanimatus est: verum animam agens decidit cubili, ac strepitum edidit, dejecto abaculo quodam geometrico, qui juxta locatus erat. Quod sentientes* Plutarch. Cat.

tientes ministri sustulerunt clamorem filiusque & amici confestim ingressi sunt ad eum, qui conspicientes sanguine fœdatum & intestina pleraque procidisse, spirantem tamen adhuc, & intuentem, omnes ingenti perfusi sunt dolore. Medicus accurrens intestina conabatur, quia manserant illæsa, reponere, & vulnus consuere. Vt igitur recreari Cato cepit, atque ad se redire, repulit medicum, interanea manibus laceravit, divulsoque expiravit vulnere. Non omittendus est OTHO Imperator, qui victus proclamavit, *non amplius se in periculum tales tamque bene meritos conjecturum, &c. & circa lucem demum expergefactus uno se trajecit ictu infra lævam papillam: irrumpentibusque ad primum gemitum modo celans modo detegens plagam exanimatus est.* Opinatur Suetonius Othonem magis *pudore* moriendi impetum cepisse, ne tanto rerum hominumque periculo dominationem sibi asserere perseveraret; quam *desperatione* ulla aut diffidentia copiarum, nec abludit Oratio apud Tacitum H. II. 47. Viris adjungamus fœminam Cleopatram, quæ sentiens se ad Triumphum & ludibrium asservari ab Augusto, Romamque ductum iri tabulas ad Cæsarem exaravit, ut apud Antonium conderetur, deinde ejectis omnibus præter duas fœminas obdidit fores. Cæsar solutis tabulis, ut obsecrationes & questus legit precautis, *intellexit illicò, quid gestum esset: Ac primum institit illuc ipse accurrere, deinde spectatum propere misit quid rei esset: verum momento transactum cum illa fuerat. Nam cursu illuc profecti, & stationem nil offendentes sensisse, reserata janua defunctam invenerunt, & in aureo jacentem lecto regio cultu exornatam. Ex mulieribus ejus Iras nomine ad pedes eius exspiraverat: Charmium jam lapsabunda & capite gravata componebat diadema, quo redimitum erat caput eis. Ibi cum quidam fremens dixisset; Haccine pulchra, Charmium. Pulcherrima sane, inquit, decentiaque regum propaginem tam multorum. Perhibent aspidem inter ficos illatam foliisq; fuisse intectam, &c. Alii inclusam hydriæ aspidem fuisse asservatam. Sed veritatem novit nemo: quando venenum quoque gestasse proditum est eam in novacula cava, eamque recondisse coma sua. Verum nec macula in corpore exstitit, neque aliud veneni vestigium. Neque vero bestia intus comparuit, &c.* Nolumus plura adducere. Historiarum libri pleni sunt illorum exemplorum, qui acie fusi vitam abruperunt.

Sueton. cap 10. cap. 11.

Plutarch. in Anton.

V.

V.

Altera causa est *AMOR*. In Historiis & Poëtis ubique occurrunt ejusmodi miserabiles personæ, qui scil. postquam prohibitis ardoribus ad Dominam vias effectarunt, deinde nil nisi abyssum languoris, laboris & desperationis reportârunt, & flammas amoris sæpe non nisi in proprio extinxerunt sanguine: unus se suspendit ad limen: alter se præcipitavit: tertius in eremum abiit, maluitque leonum & scorpionum esse socius, quam sufferre amoris rabiem. alii aliter conati sunt levamen quærere *finemq́; imponere curis*. Ita ille apud Theocritum ἀπάγξασθαι μὲ ποιήσεις *strangulari me facies*: vel ut Eobanus vertit, *Virg. AEn. 4.* *Idyll. 3.*

Sed facies, laqueo ut mea guttura frangam.

Didonis desperationem propter discessum deamati Æneæ describit Virgilius, & novissima verba. *4. Aeneid.*

Dulces exuviæ, dum fata Deusque sinebant,
Accipite hanc animam, meque his exsolvite curis.
Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi:
Et nunc magna mei sub terris ibit imago.
Vrbem praeclaram statui: mea mœnia vidi:
Vlta virum, pœnas inimico à fratre recepi.
Felix, heu nimium felix, si littora tantum
Nunquam Dardaniæ tetigissent nostra carinæ.
Dixit, & os impressa toro, moriemur inultæ?
Sed moriemur, ait, sic; sic juvat ire per umbras, &c,
Dixerat: atque illam media inter talia ferro
Collapsam aspiciunt comites, ensemque cruore
Spumantem.

Damon apud eundem questum suum ob Nisam alteri datam sic claudit *Eccloq. VIII*

Omnia vel medium fiant mare, vivite sylvæ!
Praeceps aërii specula de montis in undas
Deferar: extremum hoc munus morientis habeto.

Pleni sunt Poëtarum libri hisce furoribus, in quibus etiam aliquando *Castus amor Conjugalis* modum excessit. *Tuos quoque*

l. 4. c. 6. *que castissimos ignes.* Portia, inquit Valer. Max. *M. Catonis filia, cuncta secula debita admiratione prosequentur, que cum apud Philippos victum & interemtum virum tuum Brutum cognosceres, quia ferrum non dabatur, ardentes ore carbones haurire non dubitasti, muliebri spiritu virilem Patris exitum imitata. Sed nescio an hoc fortius, quod ille usitato tu novo mortis genere absumta es.* Martialis de hac. l. 1. Epigr.

Conjugis audisset fatum quum Portia Bruti,
Et subtracta sibi quareret arma dolor.
Nondum scitis, ait, mortem non posse negari,
Credideram satis hoc vos docuisse patrem.
Dixit, & ardentes arido bibit ore favillas,
I; nunc & ferrum turba molesta nega.

Eodem modo Arria Mater damnato Poeto marito, confodit corpus gladio, quem vulnere educens ipsi Poeto dedit. Id. Martial. l. 1. Ep.

Casta suo gladium cum traderet Arria Poeto
Quem de visceribus traxerat ipsa suis
Si qua fides, vulnus quod feci, non dolet, inquit,
Sed quod tu facies, hoc mihi Poëte dolet.

l. 4. c. 6. Exemplum Plantis & Orestillæ Vid. apud Val. Max. cujus judicium non ex toto sanum quod subjungit. *Sane ubi idem & maximus & honestissimus amor est, aliquando præstat morte jungi, quam vita distrahi.*

VI.

l. 24. c. 8. n. 11. Tertia causa est *doloris impatientia.* Justinus de Brenuo. *Dux ipse Brennus, cum dolorem vulnerum ferre non posset, pugione vitam finivit.* De Attico Nepos. *Postquam indies dolores accrescere, febrimque accessisse sensit, Agrippam generum ad se arcessi jussit, & cum eo L. Cornel. Balbum, Sextumque Peducaum, hos ut venisse vidit, in cubiculum nixus: Quantam curam diligentiamque, inquit, in valetudine mea tuenda hoc tempore adhibuerim, cum vos testes habeam, nihil opus est pluribus verbis commemorare: quibus, quoniam, ut spero, satis feci, nihilque reliqui feci, quod ad sanandum me pertineret.*

c. 21. 4.

Brutus acie fusus *in gladium strictum, quem capulo ambabus manibus direxit incumbens interemit se.* Plura exempla horum hominum ubique apud Historicos occurrunt. *Plutarch. in Bruto.*

X.

AMBITIO. Multi fuerunt, qui *ambitiosa morte* ut Tacitus loquitur, inclarescere voluerunt. Huc refero Philosophos quosdam, qui ex arrogantia aut *jactationis causa* manus sibi intulerunt, aut inedia se confecerunt. Memorabile est exemplum de *Peregrino* aut (quo nomine potissimum delectari visus est ipse nominando) Proteo, qui exitiosum sibi spectaculum subinde protrahens, noctem demum postremum tempus ei rei destinavit, quando se ipsum esset concrematurus. Sub noctem itaque mediam assumptus à quodam familiari, cùm è strato surrexissem, concessi rectà in Arpinam, ubi pyra erat. Ad id loci viginti erant stadia ab Olympia per Hippodromum ad auroram euntibus. Quum primùm verò eò ventum est, offendimus pyram altè congestam, in profundum verò ad magni cubiti altitudinem egestam. Crebræ faces præsto erànt, aridis insuper sarmentis & stipulis pyra erat intexta, ut quàm primùm igne suscepto in flammam erumperet. Postea verò quam Luna exorta est (oportebat enim & hanc hujus pulcherrimi facinoris spectatricem adesse) prodiit ille eo quo semper more solebat exornatus, ac cum illo reliqua Cynicorum multitudo. Hic generosus quisque ex Patribus facem in manu tenens, non segniter subministrabat: insuper ipse quoque Proteus face armatus incedebat. Mox aggressi alius aliunde admotis facibus maximum ignem succenderunt, nempe facibus & sarmentis copioso igni suppeditantibus. Ille autem (nunc verò fac maximè attento sis animo) depositis pera & pallio, ac baculo illo Herculeo, in extremè sordido adstitit amiculo. Deinde postulato thure, ut in ignem spargeret, quidam illi porrexit: quo in ignem conjecto, & versis ad meridiem oculis (etenim ipse quoque meridies ad hujus tragœdiæ partem attinebat) sic exorsus est: O materni atque paterni dæmones, suscipite me propitii. Quibus dictis actutum in ignem insiliit, nec amplius à quoquam visus est, sed à flammâ, quæ multa erat, circumfusus disparuit. Possemus etiam huc referre Zenonem, qui inediâ interiit, & Cleanthem Stoicos, de hoc Laertius

Agric. 42. 7
l. 6. §. 7. ff. de injust. capt. & irrit. fact. testament.
Lucian. in Peregr.
Laert. in Cleant.

tius. Moritur hoc modo. *Tumuit illi ac putruit gingiva. Medicis autem intercedentibus biduum totum cibo abstinuit, atque in tantum convaluit, ut medici illi omnes consueta permitterent. Ea illum licentia minime usum fuisse, sed & contra sine cibo perstitisse, dicentem, iter jam sibi confectum esse, atque ita inedia consumtum exhalasse animam.*

XI.

JNDIGNATIO. ut Ajax cum de armis Achillis cum Ulysse decertaret, & sententiâ decidisset mortem sibi conscivit ex indignatione, quod sibi prolatus,

Sophocl. Ajac. flagell.

Vivacitatis, exclamat, *turpe desiderium est*
Homini, malis qui destinatur plurimis
Nam quid diei adjecta delectabile
Quæ mortis horam prorogat, dies habet?
Non assis equidem facere istiusmodi
Quicunque frustra spe fovetur credula
Sed aut honeste vivere aut mori decet
Generosi hominem animi. hac mea est sententia.

Et post.

Postremum hodie & haud amplius, clarum ô jubar,
Telluris ô patria sacrum Salamis solum:
O Patrii lares, Athenaque inclytæ
Cognata turbia: ô flumina atque limpidi
Fontes, Phrygiaque prata vos nunc alloquor,
Valete alumni. jam ultimos Ajax sonos
Profatus, apud orcum reliqua cum umbris loquar.

Plutarch. in Numa. Huc referri posset *Martius*, ordine senatorio ornatus cum post obitum Numæ in regni disceptationem cum Hostilio venisset, repulsam passus vita se privavit.

XII.

SUPERSTITIO, cum quis sese devovit pro exercitu, aut alias oraculo edoctus est, hac sola ratione Rempubl. salvam fore.
l. 8. c. 9. De Decio Patre sic Livius hac trepidatione. Decius Cos. M. Valerium magna voce inclamat: *Deorum*, inquit, *ope Valeri opus est,*

est, agedum pontifex publicus populi Romani prai verba, quibus me pro legionibus devoevam. Pontifex eum togam prætextam sumere jussit, & velato capite manu subter togam ad mentum exerta, super telum subjectum pedibus stantem sic dicere: *Iane Iupiter, Mars pater, Quirine, Bellona, Lares, divi Novensiles, dii indigetes, divi quorum est potestas nostrorum, hostiumque, diique Manes, vos precor, veneror, veniam peto feroque, uti populo Romano Quiritium vim victoriamque prosperetis: hostesque populi Romani Quiritium terrore, formidine, morteque afficiatis. Sicut verbis nuncupavi, ita pro Republica Quiritium, exercitu, legionibus, auxiliis populi Romani Quiritium, legiones auxiliaque hostium mecum diis Manibus Tellurique devoveo.* Hæc ita precatus, lictores ire ad T. Manlium jubet: matureque collegæ se devotum pro exercitu nunciare. Ipse incinctus cinctu Gabino, armatus in equum insiluit, ac se in medios hostes immisit, & telis obrutus corruit. De Decio filio in pugna cum Gallis. Vociferari Decius, quo fugerent? quamve in fuga spem haberent? obsistere cedentibus, ac revocare fusos. Dein inquit, *familiare fatum datum hoc nostro generi est, ut luendis periculis publicis piacula simus, jam ego mecum legiones hostium mactandas Telluri ad Diis Manibus dabo.* Hæc locutus, M. Livium Pontificem, quem descendens in aciem digredi vetuerat ab se, præire jussit verba, quibus se, legionesq; hostium pro exercitu populi Rom. Quiritiū devoveret. Devotus inde eadem precatione, eodemque habitu, quo Pater P. Decius ad Veserim bello Latino se jusserat devoveri: cùm secundum solennes precationes adjecisset, *præ se agere se se formidinem ac fugam, cædemque ac cruorem: cælestium, infernorumque iras: contacturum funebribus diris signa, tela, arma hostium, locumque eundem suæ pestis, & Gallorum ac Samnitium fore:* hæc execratus in se, hostesque, quà confertissimam cernebat Gallorum aciem, concitat æquum? inferensque se ipse, infestis telis interfectus est. De Codro Atheniensium Rege ultimo. *Justinus.* Erant inter Athenienses & Dorienses simultatium veteres offensæ, quas vindicaturi bello Dorienses, de eventu prœlii oracula consuluerunt. Responsum *superiores fore, ni Regem Atheniensium occidissent.* Cum ventum esset in bellum, militibus ante omnia, custodia Regis præcipitur. Athenienfibus eo tempore Rex Codrus erat; qui & responso Dei, & præceptis hostium cognitis, permu-

Decius se pro exercitu Diis Manibus devovet.

l. 10. c. 28.

l. 2. c. 6. 5. 16.

permutato Regis habitu, pannosus, sarmenta collo gerens, castra hostium ingrediur: ibi in turba obsistentium, à milite, quem falce astu convulneraverat, interficitur.

XIII.

Dices. *quo refers Achitophelis laqueum & Iudæ?* Resp. *Achitophel.* 2. Sam. 17. vers. 23. ex *metu majoris supplicij* se interemit, faucesque sibi constrinxit, quibus Regem suum prodiderat. Prævidebat enim Davidem bellicosum ex mora sibi data validas collecturum copias, & Absolonem debellaturum: se tantum ad majora supplicia vitam prorogare. Josephus rem exprimit. *Convocatis omnibus domesticis exposuit eis, quæ Absoloni consuluerat, addens, quia non persuasisset, certò se brevi fore periturum. Davidem enim omnino superiorem hoc bello fore, & amissum regnum recepturum esse. Præstat igitur, inquit, magno animo, ut virum ingenuum decet, è vita exire, quam Davidi ob filio navatam contra se operam, excarnificandum se præbere.* JUDÆ suspendium Matth. 27. v. 5. ad *Desperationem* pertinet, sed qææ ex altioribus, quam civilibus causis descendit. Procul dubio conscientia ex veterno securitatis excitata memoriæ ipsius suggesserat omnia, quæ à Christo audierat quæque ab ipso facta conspexerat. Quare cum Christus resurrectionem suam aliquoties prædixisset, cogitavit pessimè secum actum. Sine dubio etiam illa verba in memoriam redierunt. Matth. 26. vers. 24. *Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem homini illi, per quem Filius hominis traditur: bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille.* Quare cum perpetuam illam carnificinam, & tot conscientiæ flagella ulterius perferre non poterat, ut tristi desperataque vita eò citius liberaretur, laqueo sibi guttur fregit.

l. 7. Antiq. cap. 9.

XIV.

Ex hoc jam resultat fere ultima causa impulsiva, *MALA* CONSCIENTIA. *Facinorum recordatione nunquam timore vacuus* est animus hominum improborum. *Mala conscientia etiam in solitudine anxia & solicita est.* dum

Nocte dieque tuum gestas in pectore testem.

Sallustius de Catil. *Animus impurus Diis hominibusque infestus, neque vigiliis, neque quietibus sedari potest. Ita conscientia mentem excitam vastat.* Tacitus de Tiberio. Adeo facinora atque flagitia

Tacit. A. XV, 36. 3. *Senec. Ep. 43.* *Juven. Sat. 13.* *cap. 15.* *A. VI. 6. 2.*

gitia sua, ipsi quoque in supplicium verterunt. Neque frustra præstantissimus sapientiæ firmare solitus est, si recludantur tyrannorum mentes, posse aspici laniatus & ictus; quando ut corpora verberibus, ita sævitia, libidine, malis consultis, animus dilaceratur. Quippe Tiberium non fortuna, non solitudines protegebant, quin tormenta pectoris suasque ipse pœnas fateretur. Elegantissime Seneca ejusmodi hominem scelerum conscientia agitatum & ultima meditantem depingit in *Oedipo* *Thebaid. Act. I.*

——— si fida es comes
Ensem parenti trade,
Sed uterque flammas potius, & vastum aggerem
Compone: in altos me ipse immittam rogos.
Erectam, ad ignes funebrem ascendam struem,
Pectusque solvam durum, & in cineres dabo
Hoc quicquid in me vivit, ubi sævum est Mare?
Duc, ubi sit aliis præruptum saxis jugum:
Vbi torva rapidus ducat Ismenos vada:
Duc, ubi feræ sint, ubi fretum, ubi præceps locus.
Si dux es, illuc ire morituro placet,
————— hoc animo sedet
Effundere hanc cum morte luctantem diu
Animam, & tenebras petere: nam sceleri hæc meo
Parum alta nox est: Tartaro condi juvat
Et si quid ultra tartarum est, tandem libet.
Quod olim oportet: morte prohiberi haud queo.

Eadem occurrunt apud Euripidem. Philosophus noster, quando disputat. *An & quomodo quis erga seipsum sit amicus?* notabilem locum habet. *Qui multa & atrocia facinora admiserunt, propter improbitatem vitam oderunt, ac fugiunt, sibique manus afferunt.* Plura ejusmodi adduci possent ex aliis scriptoribus. Videatur præ cæteris aureus iste libellus *de Animi tranquillitate*, quem *Plutarchus* scripsit. *Orest. furios.* *l. 9. Eth. 4.*

XV.

Plures causas Impulsivas coacervare nolumus: In Historiis

riis hinc inde occurrent. Sequitur *CAVSA INSTRVMENTALIS*, quæ varia.

XVI.

Fames. Elegans Historia Cremutii Cordi, cujus scripta, Tacit. A. IV. 34. cum novo ac tunc primum audito crimine postulabantur, *abstinentia vitam finivit. Libros per Aediles cremandos censuere Patres: sed manserunt occultati & abditi.* Quid Tacitus hac de re sensit, ibidem subjungit, sc. *non posse exstingui sequentu avi memoriam: punitis ingeniis gliscere autoritatem atque gloriam.*

XVII.

Spiritus intra fauces reclusus: Vel *immediatè*, ut apud Vale- L. 9. c. 12. rium Maximum *Coma.* Is ad Rupilium Consulem perductus, cum de viribus & conatibus fugitivorum interrogaretur, sumpto tempore ad se colligendum, caput operuit; innixusque genibus compresso spiritu, inter ipsas custodum manus, inque conspectu summi Imperii, exoptata securitate quievit. Torqueant se miseri, quibus extingui, quam superesse utilius est, trepido & anxio consilio, quanam ratione vita exeant quærentes: Ferrum acuant, venena temperent, laqueos apprehendant, vastas altitudines circumspiciant, tanquam magno apparatu, aut exquisita molitione opus sit: ut corporis atque animi infirmo vinculo cohærens societas dirimatur. Nihil horum *Coma*, sed intra pectus inclusa anima, finem sui reperit. Vel *mediatè*, ut ille apud Sene- Ep. 70. cam. Vilissimæ sortis homines ingenti impetu in tutum evasserint, cumque commodò mori non licuisset, nec ad arbitrium suum instrumenta mortis eligere: obvia quæque rapuerunt, & quæ natura non erant noxia, vi suâ tela fecerunt. Nuper in ludo bestiariorum, unus è Germanis, cum ad matutina spectacula pararetur, secessit ad exonerandum Corpus, nullum aliud illi dabatur, sine custode secretum, ibi lignum id, quod ad emundanda obscœna adhærente spongiâ positum est, totum in gulam farsit, & vi præclusis faucibus spiritum elisit. Hoc fuit Morti contumeliam facere, ita prorsus. Parùm mundè, & parùm decenter. *Quid est stultius, quam fastidiosè mori.* Et *Licinius Macer* apud Vale- L. 9. c. 12. rium Max. *Licinius Macer* vir prætorius Calui pater repetundarum reus, dum sententiæ diriberentur, in Mænianum conscendit: Siquidem cum M. Ciceronem, qui id judicium cogebat, præ-

textam

textam ponentem vidisset, misit ad eum qui diceret, se non damnatum, sed reum periisse: nec sua bona hastæ posse subjici. Ac protinus sudário, quod forte in manu habebat, ore & faucibus coarctàtis, incluso spiritu pœnam morte præcurrit. Qua cognita re Cicero de eo nihil pronunciavit.

XVIII.

Laqueus, ut Achitophel, Judas proditor. Ita Latini Regis conjunx Turnum in prælio peremtum putans. *Virgil. XII. AEneid.*

Se causam clamat, crimenque caputque malorum,
Multaque per mæstum demens effata furorem
Purpureos moritura manu discindit amictus
Et nodum infamis lethi trabe nectit ab alta.

XVIX.

Gladius, ut Cato aliique supra allegati; vel loco gladii *Pugio*, ut Otho *culter*, ut Lucretia. *lancea*, Seneca ita. *Secundo Naumachiæ spectaculo unus è barbaris lanceam, quam in adversarios acceperat, totam jugulo suo immersit. Quare, inquit, nec omne tormentum, omne ludibrium jam dudum effugio? quam ego mortem armatus aspecto?* *Ep. 70.* *Novacula.* Sic obiit Tigellinus. Populo hunc poscente ad supplicium *misit in eum Otho ad villam ipsius. Illic agebat paratis ibi navibus, quibus longius profugeret. Eum qui missus fuit ad ipsum, magna vi auri molitus est, ut se missum faceret, inducere. Postquam id frustra fuit, aquè dedit ei munera. Oravit autem, ut sustineret, dum barbam rasisset: acceptoque cultro tonsorio fauces sibi ipse præscidit.* *Plutarch. in Othone.*

XX.

Venarum abscißio. Usitatissimum tempore primorum Imperatorum vel supplicium vel supplicii remedium. Seneca. *Quæris, quod sit ad libertatem iter? qualibet in corpore tuo VENA.* *de ira c. 15.* Ita Caligula exquirens per se pretia, & usque eò extendens, ut quidam immenso coacti quædam emere, *ac bonis exuti venas sibi inciderent.* *Sueton. Calig. c. 38.* Apud Tacitum plura exempla occurrunt, ut Pomponii Labeonis, qui *per abruptas venas* sanguinem effudit: æmulataque est conjunx Paxea. *A. VI. 29. 1.* Sic *Mella, qua tunc promtißima mortis via, exsolvit venas.* *A. XVI. 17. 5* Torquatus, *cum damnatio instaret, brachiorum* *A. XV. 35. 3.*

rum

rum venas interscidit. Facta aliquando hac venarum apertio per servos aut Medicos. Cornelius Merula flamen Dialis ingresso urbem Mario venis succissis necando mortis contumeliosæ damnationem effugit, sacerdotisque sui sanguine foci vetustissimi maduere. *Imo Iovis ipsius oculos venarum cruore respersit* secundum Florum.

Val. Max. l.9. cap.12. August. 3. de C. D.27. l.3. cap. 21.

XXI.

Venenum, ut Cleopatra. Eodem modo summus ille militiæ Dux *Hannibal*, cum omnes exitus occupatos sensisset, non *sibi diutius vitam esse retinendam* putavit. *Quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinarum virtutum, venenum quod semper secum habere consueverat, sumsit.* Ita apud Tacitum *Budicea vitam veneno finivit.*

Nepos in Hannib. c.12. n.5.

A. XIV. 38. 4.

XXII.

Ignis. ut Sardanapalus, Peregrinus, supra citati. Numantini tandem omnibus rebus desperatis *Duces suos, seque patriamq; ferro & veneno, subjectoque undique igne peremerunt.* Non multum recedit Catuli mors, *recenti calce illito, multoque igne percalefacto cubiculo se inclusum peremit. Cujus tam dira necessitas maximus Mariana gloria rubor extitit.* At hoc mortis genus uti extraordinarium est: ita & *Porcia* carbones. In hunc ordinem hodierno seculo veniunt illi, qui bello navali victi navem pulvere tormentario displodunt. Omisissem fere *Empedoclem*, qui se in ardentis Aetnæ specum intempesta nocte dejecit, ut cum repente non apparuisset, abiisse ad Deos crederetur.

Florus. l. 1. cap.18.

Horat. in Art. Poet.

——————— Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem fervidus Aetnam
Insiluit

XXIII.

Aqua. Anna Didonis soror Carthaginem ab Jarba occupatam relinquens, mare ingressa, & ad Laurentum delata, in odium Laviniæ venit, cujus insidias ut declinaret, se in Numycum fluvium præcipitavit. Ovid.

4. Fastor.

Corniger hanc tumidis rapuisse Numycius undis
Creditur, & stagnis occuluisse suis.

Ita & Terentius Afer amissis in mari. 108. fabulis, quas è Græcis

Lati-

Latinas fecerat, & converterat ex Menandro, se submersisse dicitur.

XXIV.

Præcipitatio. Ita Sappho puella ex Lesbo Insula è Leucade Epiri promontorio se præcipitavit, quod à Phaone mutuò non redamaretur, ita Clemonis filius ex ædium culmine. Plura apud Historicos occurrunt exempla, qui se è specula, turribus, scopulis mœnibus præcipitarunt. Nolumus plura mortis genera coacervare, infiniti sunt hominum exitus. *Plutarch in Cleomene.*

XXV.

Tendimus jam ad principalem controversiam. *AN TILIS Αυτοχειρία SIT LICITA?* Plura hic oriuntur sententiarum divortia vel *in Ecclesia*, vel *extra illam.*

XXVI.

In ECCLESIA quidam parum considerate scripserunt, ut

1. *Tertullianus*, qui cum Didonis mentionem facit, parum à laudante abest; an ex inconsulta admiratione castitatis, an vero ex gratitudine erga conditricem Patriæ incertum. *Erunt nobis*, inquit, *in testimonium fœminæ quædam seculares ob univiratus obstinationem famam consecutæ, ut Dido: quæ profuga in alieno solo, ubi nuptias Regis ultrò optasse debuerat: ne tamen secundas experiretur, maluit à contrario, uri quam nubere.* *Exhort. ad castitatem cap. ult.*

2. *Glossa ordinaria. Dicunt Hebræi & aliqui etiam Christiani, quod interficere seipsum intuitu divini honoris, ne vituperium, exerceatur in proprio corpore redundans in Dei vituperium, sicut timebat Saul, non esse illicitum.* Videtur Glossa hæc quidem proferre ex aliorum sententia: interim tamen concedit, fuisse tales quosdam Christianos in hac opinione. *in 1. Sam. cap. ult.*

3. *Lyra* celebris nec in scripturis explicandis inutilis autor, hic tamen delirare videtur. Raziæ mentionem faciens. *Scriptura*, ait, *libri hujus, quæ receptatione ab Ecclesia ad legendum pro informatione morum, non videtur hic Raziam arguere, sed magis commendare de sui ipsius interfectione.* *in 2. Macc. c. 14.*

4. *Nicolaus Caussinus* Jesuita aliàs non indoctus credit *les anciens interpretes, l' on ne peut pas conclure la damnation de Saul par une demonstration infallible pour s'estre frappè lui mesme; veu, que selon leur opinion il n' estoit pas suffisament eclaire par les lumieres de l' ancienne loy, que ce fust un pechè mortel d' avancer sa* *tom. 4. la Cour. sainct. tract. 8. sect. 2.*

mort pour sauver l' honneur de sa Religion & se delivrer de l' opprobre des mecheans, &c. Mais à present nous sommes dans un grand jour, que les Conciles & la Theologie Scholastique nous ont communique & nous sçavons, que celà n' est nullement loisible, &c. Quasi vero veteres non potuissent infallibiliter concludere, mortale esse peccatum *αυτοχειρίαν*, & hoc demum ex magno illo Scholasticæ Theologiæ lumine nobis communicaretur. In reliquis illorum sententiæ accedit, qui statuunt *in periculo incendii licitum esse se præcipitare*: aut *ignem mittere in pulverem tormentarium, si navis à Turcis capta est.*

5. *Glossa Iuris Canonici 23. q. 5. c. Tu dixisti. Cum pœnitentia*, inquit, *sit vindicta puniens in se, quod se commisisse dolet ut infra de pœnit. dist. 3. c. pœnitentia. Vnde licitum est cuilibet pro peccatis suis se occidere.* Quamvis vero Glossator videatur tantum explicare sententiam & opinionem Petiliani, contra quem scripsit Augustinus: attamen argumentum ipsum ex dist. 3. de pœnitentia. Satis est invalidum: aut si putat Glossator firmiter concludere, in consortium erroris delabitur.

6. *Veteres* quidem *Hæretici*, ut *Cajani* apud Irenæum statuentes Cainum, Judamque fuisse salvatos. *Donatistæ*, contra
l. 1. c. 35. quos disputat Augustinus. Deinde vellem mihi diceres, Confessores illi vestri quando seipsos præcipitant, cui dicant marty-
l. 2. contra lit. Petil. tom. 7. p. 18. rium, utrum Christo qui talia suggerentem Diabolum repulit, an potius ipsi Diabolo, qui talia Christo facienda suggessit? Duæ sunt maximè viles atque usitatæ mortes eorum qui seipsos interierunt, laqueus & præcipitium. Tu verè dixisti in primis partibus hujus Epistolæ. *Laqueo traditor periit, laqueum talibus dereliquit*: hoc ad nos omnino non pertinet. Neque enim veneramur nomine Martyrum eos, qui sibi collum ligaverunt Quanto autem nos probabilius in vos dicimus, magister traditoris Diabolus præcipitium Christo suadere voluit, & repulsus est. Quid ergo dicendi sunt quibus hoc suasit & auditus est? Quid enim, nisi inimici Christi, amici autem Diaboli, discipuli seductoris, condiscipuli traditoris? spontaneas enim mortes ab uno
tom. 6. p. 13. magistro utrique didicerunt: ille laqueum, isti præcipitium.
A. 1. de Hæresib. hær. 69. *Circumcelliones* apud Augustinum, qui semetipsos interficiendo ad Martyrii gloriam aspirarunt, genus hominum agreste & famosissimæ

mosissimæ audaciæ non solum in alios immania facinora perpetrando, sed nec sibi eadem insana feritate parcendo. Nam per mortes varias maximè præcipitiorum & aquarum & ignium seipsos necare consuerunt: & in istum furorem alios, quos potuerint, sexus utriusque seducere, aliquando ut occidantur ab aliis, mortem nisi fecerint comminantes. *Sic.* Vide, ne filio subrepat, ut teipsum velis interimere, sic intelligendo, quod debes odisse in hoc mundo animam tuam. Hinc enim quidam maligni atque perversi & in seipsos crudeliores & sceleratiores homicidæ: flammis se donant, aquis præfocant præcipitio collidunt & pereunt. Hoc Christus non docuit: imo etiam Diabolo præcipitium suggerenti respondit. Redi retro Satanas, scriptum est. Non tentabis Dominum Deum tuum. Petro autem dixit significans, qui morte glorificaturus erat Deum. Cum esses junior, &c. Ubi satis expressit, non à seipso sed ab alio debere occidi, qui sequitur vestigia Christi. *tom. 9. p. 153 tract. 51. in Ioh.*

7. Franc. Victoria, qui in relect. de Homicidio apud Corn. à Lap. in 2. Maccab. c. 14. factum Raziæ ex Sp. S. instinctu profluxisse putat. At Sp. S. non solet inspirare, ut quis seipsum occidat ad vitandam ludibrii infamiam. Fallitur ibidem Jesuita Cornel. à Lap. qui Thomam in consortium hujus sententiæ trahit. Nam Thomas. 2. 2. q. 63. Raziæ exemplum non probat. Itaque aut non inspexit locum, aut alienis oculis credidit.

8. Cornel. à Lapide. qui in allegato loco. 2. Maccab. c. 14. Raziam *excusat propter ignorantiam inculpatam.* At non est ignorantia inculpata; sed ignorantia juris, crassa, vincibilis, quæ non excusat. Malumus E. cum Augustino Ep. 61, & 2. contr. Gaudentium c. 23. reprehendere quam laudare: Addit ibid. Cornel. à Lap. *Supposita hac Raziæ ignorantia heroicus fuit hic ejus actus fortitudinis, quo se pro honore Patriæ & arcta religione conservanda occidit.* Falsum, nam omnis Heroicus actus ex proæresi & destinato consilio fieri debet. Ubi ignorantia, non est actus virtutis multò minus virtutis Heroicæ. Malumus nos ferinum dicere quam heroicum. *p. 135. col. 2.*

9. Idem Cornel. à Lap. 1. Maccab. c. 2. vers. 37. ait. *Sic Carthusiani ex voto abstinent carnibus, ut malint mori quam vesci carnibus, etiam ubi Medicus judicat eas necessarias ad sanitatem & vitam*

mort pour sauver l' honneur de sa Religion & se delivrer de l' opprobre des mecheans,&c. Mais à present nous sommes dans un grand jour, que les Conciles & la Theologie Scholastique nous ont communique & nous sçavons, que celà n' est nullement loisible,&c. Quasi vero veteres non potuissent infallibiliter concludere, mortale esse peccatum αὐτοχειρίαν, & hoc demum ex magno illo Scholasticæ Theologiæ lumine nobis communicaretur. In reliquis illorum sententiæ accedit, qui statuunt *in periculo incendii licitum esse se præcipitare* : aut *ignem mittere in pulverem tormentarium, si navis à Turcis capta est.*

5. *Glossa Iuris Canonici* 23. q. 5. c. *Tu dixisti. Cum pœnitentia,* inquit, *sit vindicta puniens in se, quod se commisisse dolet ut infra de pœnit. dist. 3. c. pœnitentia. Vnde licitum est cuilibet pro peccatis suis se occidere.* Quamvis vero Glossator videatur tantum explicare sententiam & opinionem Petiliani, contra quem scripsit Augustinus : attamen argumentum ipsum ex dist. 3. de pœnitentia. Satis est invalidum : aut si putat Glossator firmiter concludere, in consortium erroris delabitur.

6. *Veteres* quidem *Hæretici*, ut *Cajani* apud Irenæum statuentes Cainum, Judamque fuisse salvatos. *Donatistæ* , contra
l. 1. c. 35. quos disputat Augustinus. Deinde vellem mihi diceres, Confessores illi vestri quando seipsos præcipitant, cui dicant marty-
l. 2. contra lit. Petil. tom. 7. p. 18. rium, utrum Christo qui talia suggerentem Diabolum repulit, an potius ipsi Diabolo , qui talia Christo facienda suggessit? Duæ sunt maximè viles atque usitatæ mortes eorum qui seipsos interierunt, laqueus & præcipitium. Tu verè dixisti in primis partibus hujus Epistolæ. *Laqueo traditor periit, laqueum talibus dereliquit* : hoc ad nos omnino non pertinet. Neque enim veneramur nomine Martyrum eos, qui sibi collum ligaverunt Quanto autem nos probabilius in vos dicimus , magister traditoris Diabolus præcipitium Christo suadere voluit, & repulsus est. Quid ergo dicendi sunt quibus hoc suasit & auditus est? Quid enim, nisi inimici Christi, amici autem Diaboli, discipuli seductoris, condiscipuli traditoris ? spontaneas enim mortes ab uno
tom. 6. p. 13. magistro utrique didicerunt : ille laqueum, isti præcipitium.
A. 1. de Hæresib. hær. 69. *Circumcelliones* apud Augustinum, qui semetipsos interficiendo ad Martyrii gloriam aspirarunt, genus hominum agreste & famosissimæ

mosissimæ audaciæ non solum in alios immania facinora perpetrando, sed nec sibi eadem insana feritate parcendo. Nam per mortes varias maximè præcipitiorum & aquarum & ignium seipsos necare consuerunt: & in istum furorem alios, quos potuerint, sexus utriusque seducere, aliquando ut occidantur ab aliis, mortem nisi fecerint comminantes. *Sic.* Vide, ne filio subrepat, ut teipsum velis interimere, sic intelligendo, quod debes odisse in hoc mundo animam tuam. Hinc enim quidam maligni atque perversi & in seipsos crudeliores & sceleratiores homicidæ: flammis se donant, aquis præfocant præcipitio collidunt & pereunt. Hoc Christus non docuit: imo etiam Diabolo præcipitium suggerenti respondit. Redi retro Satanas, scriptum est. Non tentabis Dominum Deum tuum. Petro autem dixit significans, qui morte glorificaturus erat Deum. Cum esses junior, &c. Ubi satis expressit, non à seipso sed ab alio debere occidi, qui sequitur vestigia Christi. *tom. 9. p. 153 tract. 51. in Ioh.*

7. Franc. Victoria, qui in relect. de Homicidio apud Corn. à Lap. in 2. Maccab. c. 14. factum Raziæ ex Sp. S. instinctu profluxisse putat. At Sp. S. non solet inspirare, ut quis seipsum occidat ad vitandam ludibrii infamiam. Fallitur ibidem Jesuita Cornel. à Lap. qui Thomam in consortium hujus sententiæ trahit. Nam Thomas. 2. 2. q. 63. Raziæ exemplum non probat. Itaque aut non inspexit locum, aut alienis oculis credidit.

8. Cornel. à Lapide. qui in allegato loco. 2. Maccab. c. 14. Raziam *excusat propter ignorantiam inculpatam.* At non est ignorantia inculpata: sed ignorantia juris, crassa, vincibilis, quæ non excusat. Malumus E. cum Augustino Ep. 61. & 2. contr. Gaudentium c. 23. reprehendere quam laudare: Addit ibid. Cornel. à Lap. *Supposita hac Raziæ ignorantia heroicus fuit hic ejus actus fortitudinis, quo se pro honore Patriæ & arcta religione conservanda occidit.* Falsum, nam omnis Heroicus actus ex proæresi & destinato consilio fieri debet. Ubi ignorantia, non est actus virtutis multò minus virtutis Heroicæ. Malumus nos ferinum dicere quam heroicum. *p. 135. col. 2.*

9. Idem Cornel. à Lap. 1. Maccab. c. 2. vers. 37. ait. *Sic Carthusiani ex voto abstinent carnibus, ut malint mori quam vesci carnibus, etiam ubi Medicus judicat eas necessarias ad sanitatem & vitam*

conservandam. *Nam religio & observantia regularis potior est sanitate & vita.* At non est tamen *αὐτοχειρία physica* & directa, sed etiam *Moralis*, cum quis conservandæ vitæ materiam subtrahit.

l.3. de Virg. 10. *Ambrosius*, qui miris elogiis celebrat S. Pelagiam virginem annorum 15. quæ se cum matre & sororibus in flumen injecit, mersitque, ne violaretur. *Consertis manibus, tanquam choros ducerent, in medium progrediuntur alveum, ubi unda torrentior, ubi profundum abruptius illic vestigia dirigentes. Nulla pedem retulit, nulla suspendit incessum, nulla tentavit, ubi gressum figeret: anxia cum terra occurreret, offensa vado, læte profundo. Videres piam matrem stringentem nodo manus, gaudere de pignore, timere de casu, ne sibi filias vel fluctus auferret. Has tibi, inquit, hostias, Christe, immolo, præsules virginitatis, Duces castitatis, comites passionis.*

In Vita Sanct. d. 9. febr. *Pontificii*, qui *Apolloniam inter Sanctas colunt*, *Zacharias Lippeloo.* Apolloniam comprehendunt, maxillisque ejus crudeliter diverberatis, omnes dentes illi excutiunt, atque rogo in suburbiis extructo, minantur, nisi verba, blasphemiæ una cum ipsis palam eloqueretur, se eam vivam crematuros. Illa paululum intra semetipsam deliberans, repente se de manibus impiorum proripuit, & in ignem, quem paraverant, majori Sancti Spiritus flamma intus accensa, sponte prosilivit: ita ut perterrerentur, etiam ipsi crudelitatis autores, quod promtior esset inventa ad mortem fœmina, quam persecutor ad pœnam.

in c.1. Jonæ *Hieronymus* & cum illo *Jus Canonicum* c. non est. 23. q. 5. *In persecutionibus non licet propria perire manu, absque eo ubi castitas periclitatur.*

l. 5. de conscient. c. 31. AMESIUS licitum putat *pulvere tormentario accendere navem, qua feruntur, ne perveniat in hostis possessionem.* Tempus non patitur plures colligere opiniones.

XXVII.

Extra Ecclesiam vexillum ducit STOA, cujus placitum est: *sapientem aliquando mortem sumere posse, decere, debere.* Sententias ex Epicteto, Laërtio, Seneca, aliisque collegit operosè Lipsius. *l.3. manud. ad Phil. Stoic. dissert. 22.* Laërtius in Zenone triplicem dat casum: pro Patria & amicis; in animi & corporis dolore. Sic & in Paupertate: Senec. *Ep. 17.* *Necessaria deerunt, primum deesse non poterunt, quia natura minimum petit. Sed si necessitates ultimæ inciderint, exsiliet è vita*, & molestus.

stus sibi esse desinet. Epictet. *Cum hodie repleti fueritis, sedetis plorantes & soliciti, quid cras comesturi sitis. Mancipium! si habueris habebis: si non habueris, abibis. Aperta est janua.* Ut & in *Morbo,* quamvis cum temperamento. *Morbum morte non fugiam, duntaxat sanabilem, nec officientem animo, non afferam mihi manus propter dolorem, sic mori vinci est. Hunc tamen si sciero perpetuo mihi patiendum: exibo, non propter ipsum, sed quia impedimento mihi futurus est ad omne, propter quod vivitur. Imbecillis & ignavus est, qui propter dolorem moritur, stultus, qui doloris causa vivit.* inquit Seneca. Cum Stoa faciunt Cynici, ut *tunica tantum distantes* Diogenes olim asperè ad Spensippum morbidum & in gestatorio sibi obvium: cum iste prior dixisset. *Salve Diogenes: tu vero,* inquit, *non salve, qui talis cum sis, vivere sustines.*

l. disert. cap. IX.

Ep. 58.

Laert. in Spensipp.

EPICURUS, cujus hæc gnome apud Senecam. *Malum est in necessitate vivere, sed in necessitate vivere, necessitas nulla est.* De quo placito Epicuræo apud Clarissimum Virum, Petrum Gassendum, qui orbi erudito Epicurum restituit, aliquid hactenus reperire non licuit.

Ep. XII.

vide Gassend. Syntagm. Philosoph. Epicuri. [illegible] cap. XXI. p. 269 [illegible] idem Epicur. [illegible] habes.

PLATO, qui in Phædone eleganter contra Αυτοχειρίαν disputat. Libro tamen 9. de LL. restringit hanc sententiam ad *damnationem publicam* qualis in Socrate & Seneca: ad graves casus, ut *Paupertatem & ignominiam*, Verba sic se habent. *Quod si autem quis maximè propinquum & familiarem interfecerit: se ipsum. Hunc talem damnamus & probris afficimus quæ sequuntur: si tamen fecerit, neque Civitatis decreto jussus: neque intolerabili aliquo, & inevitabili fortunæ casu adactus, neque ignominia pauperis & non sustentandæ vitæ addactus.* Exemplo etiam potest Spensippus mœrore compulsus, qui, cum jam senio confectus esset, mortem sibi sponte conscivit.

Laert. in Spensipp.

JURECONSULTI aliqui *partim facto,* ut Coccejus Nerva. Tacit. ita. Haud multo post Coccejus Nerva continuus Principis, *omnis divini humanique juris sciens, integro statu, corpore illæso, moriendi consilium cepit. Quod ut Tiberio cognitum: adsidere, causas requirere, addere preces, fateri postremo grave conscientiæ, grave famæ suæ, si proximus amicorum nullis moriendi rationibus vitam fugeret. Aversatus sermonem Nerva, abstinentiam cibi conjunxit. Ferebant gnari cogitationum ejus, quanto propius mala Reipub.*

A. VI. 26. 1.

visceret, ira & metu, dum integer, dum intentatus, honestum finem voluisse. Partim *lege.* l. 6. §. 7. ff. de injust. rupt. apl. & irrit. fact. testament. à pœnis eorum, qui sibi manus inferunt, excipiuntur *Philosophi* & alii, qui *tadio vita aut jactationis* ergo manus sibi inferunt. At meo judicio furor hic Philosophorum plus puniendus fuisset, quam aliorum hominum stupor vel ignorantia. Re-
l. 29. c. 18. fert Dio apud Cœlium. Imper. Adrianum veniam impartitum fuisse, Euphrati Philosopho ut citra ignominiam & infamiam quam alias leges illis inurunt, è vita exire possit annis fessus & morbis divexatus. At nec talis licentia concedenda.

Finem facimus opinionum. Alios Philosophos qui adhibita distinctione voluntariam concessere mortem. Vid. apud Cic. l. 2. Tusc. qq. & Cic. 1. ff. aliosque.

XXVIII.

Tempus jam est, ut ad argumenta deveniamus, quibus hanc opinionem improbemus. Primum autem ducimus *à Dei Mandato.* NON OCCIDES. 1. Non dicit Deus. Non occides Proximum, sicut in aliis præceptis. Non dices falsum testimonium contra proximum, non concupisces, quæ sunt proximi; sed absolute. NON OCCIDES, sc. *neque proximum neque te ipsum.* Lactan-
l. 3. Inst. c. 18 tius fortiter adversus Philosophos disputat. *Multi ex his,* inquit, *qui æternas esse animas suspicabantur: tanquam in cœlum migraturi essent, sibi ipsis manus intulerunt: ut Cleanthes & Chrysippus: ut Zeno & Empedocles, qui se in ardentis Ætnæ specum intempesta nocte dejecit, ut cum repente non apparuisset abiisse ad Deos crederetur. Et ex Romanis Cato, qui fuit in omni sua vita Socraticæ vanitatis admirator. Nam Democritus in alia fuit persuasione: sed tamen sponte sua leto caput obvius obtulit ipse, quo nihil sceleratius fieri potest. Nam si homicida nefarius est quia hominis extinctor est; eidem sceleri obstrictus est. QVI SE NECAT, quia hominem necat. Imo vero majus esse id facinus existimandum est, cujus ultio Deo soli subjacet.*

l. 1. de C. D. cap. 17. Augustinus accuratè hoc argumentum urget. Nam utique si non licet privata potestate alicui hominem occidere vel nocentem, cujus occidendi licentiam lex nulla concedit, profecto etiam qui seipsum occidit, homicida est. Et tantò fit nocentior cùm se occiderit, quantò innocentior in ea causa fuit, qua se occidendum putavit. Nam si Judæ factum meritò detestamur,

cum-

cumque veritas judicat, cùm se laqueo suspendit, sceleratæ illius traditionis auxisse potiùs, quàm expiasse commissum, quoniam Dei misericordiam desperando exitiabiliter pœnitens, nullum sibi salubris pœnitentiæ locum reliquit: quantò magis à sua nece sibi abstinere debet, qui tali supplicio, quid in se puniat non habet? Judas enim cùm se occidit, sceleratum hominem occidit: & tamen non solùm Christi, verum etiam suæ mortis reus finivit hanc vitam, quia licet propter suum scelus, alio suo scelere occisus est *Et*. Neque enim frustra in sanctis canonicis libris *Idem, c. 20.*
nusquam nobis divinitus præceptum permissumve reperiri potest, ut vel ipsius adipiscendæ immortalitatis, ut illius carendi cavendive mali causa, nobismetipsis necem inferemus. Nam & prohibitos nos esse intelligendum est, ubi lex ait: Non occides: præsertim quia non addidit, proximum tuum: sicut falsum testimonium cum vetaret: Falsum, inquit, testimonium non dices adversus proximum tuum. Nec ideo tamen si adversus seipsum quisquam falsum testimonium dixerit, ab hoc crimine se putaverit alienum: quoniam regulam diligendi proximum à semetipso dilector accepit: quandoquidem scriptum est: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Porrò si falsi testimonii non minus reus est, qui de seipso falsum fatetur, quam si adversus proximum hoc faceret: cùm in eo præcepto, quo falsum testimonium prohibetur, adversus proximum prohibeatur, possitque non rectè intelligentibus videri non esse prohibitum, ut adversus seipsum quisquam falsus testis assistat: quantò magis intelligendum est, non licere homini seipsum occidere, cùm in eo quidem scriptum est: Non occides: nihilo deinde addito, nullus, nec ipse utique cui præcipitur, intelligitur exceptus. Explicamus argumentum hoc ulterius ex ratione Gen. 9. vers. 6. allata: *qui effuderit sanguinem hominis, per hominem sanguis illius effundetur, quia Deus hominem ad imaginem suam fecit.* Qui E. se occidit, *l. 3. de Bell.*
imaginem Dei violat. Josephus egregiè disserit. Idcirco & *Iud. c. 14.*
qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus, pœna persequimur, Deum verò indignè ferre non arbitrabimur cum donum ejus homo despiciat, ab illo enim accepimus, ut essemus, rursumque ut esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cum eis mortalia

sunt

ſunt ex caduca materia fabricata, Anima ſemper immortalis eſt, Deique particula in corporibus collocata. Si quis ergo depoſitum hominis ſurripuerit, aut malè tractaverit, peſſimus ſtatim ac perfidioſus habetur, ſi Dei depoſitum ex proprio corpore quis ejecerit, cum ſe latuiſſe, quem læſerit, exiſtimabit. Et ſervo quidem fugientes ulciſci juſtum creditur, quamvis nequam Dominos fugerint; ipſi verò fugientes Deum, & optimum Deum impiè facere non videbimur.

XXIX.

2. Pugnat contra autoritatem Dei, quia Deus eſt Dominus vitæ. Pulchrè Pythagoras apud Ciceronem, vetat *injuſſu Imperatoris Dei, de præſidio & ſtatione vitæ diſcedere.* Platonicorum etiam Communis aſſertio, *Piis omnibus retinendum eſſe animum in cuſtodia Corporis, nec injuſſu ejus, à quo ille eſt datus ex hominum vita migrandum eſſe: ne munus humanum, adſignatum a Deo, defugiſſe videamur.* Apuleius quoque inter illius dogmata. *Sapiens corpus non relinquet invito Deo. Nam etſi in ipſius manu eſt mortis facultas & quamvis ſciat, ſe terrenis relictis conſecuturum eſſe meliora, niſi perpetiendum iſtud lex divina decreverit, accerſere tamen eum mortem non debere.* Lactantius idem argumentum tractat. *Sicut in hanc vitam non noſtra ſponte venimus: ita rurſus ex hoc domicilio corporis, quod tuendum nobis aſſignatum eſt: ejuſdem juſſu nobis recedendum eſt, qui nos in hoc corpus induxit, tamdiu inhabitaturos; donec jubeat emitti: & ſi vis aliqua inferatur, æqua mente patiendum eſt, cum extincta patientis anima inulta eſſe non poſſit, habeamusque judicem magnum, cui ſola vindicta integra ſemper eſt.*

de Senectute.

Cic. in Som. Scipion.

de Philoſophia.

l. 3. Inſt. c. 18

XXX.

3. Pugnat *contra amorem ſui.* Eſſe aliquem Heantophilian prolixè probet Ariſtoteles. l. 9 Eth. c 4. ubi diſputat officia veræ amicitiæ petenda eſſe ex φιλαυτία. Quoniam enim amicus eſt alter idem, ideo eum quoque ſicut nos ipſos amare debemus. Deinde pluribus exponit, quomodo Vir bonus erga ſeipſum ſit amicus. Hic enim cum ipſo ſentit, eademque non una aliqua animi parte, ſed toto animo, totoque pectore expetit: vultque ea ſibi evenire, quæ & vere bona ſunt, & talia videntur: ea denique ipſa agit. Viri enim boni eſt in eo, quod verè, omni contentione elaborare, idque ſua ipſa cauſa: nimirum ejus animi

partis

partis gratia, in quæ cogitandi vis ineſt, quæ unusquiſque noſtrum videtur eſſe. Vult præterea ſeſe vivere, & ſalvum eſſe, maximéque hanc partem, qua ſapit, & prudenter ſentit. Viro bono enim bonum eſt eſſe. Sibi autem quiſque bene vult evenire. Sed nullus eſt, qui ſi alius, quam qui priùs erat, effectus ſit, optet, id, in quod commutatus ſit, bonis omnibus abundare. Obtinet enim nunc quoque Deus verum bonum, ita tamen ut ſit id, quod eſt, quidquid tandem ſit. Non immeritò autem id, quod in nobis intelligit, unuſquiſque noſtrum eſſe videatur, aut maximè. Tum verò is, qui talis eſt, ſecum habitare, ſecumque vult vivere, id enim libenter facit. Nam & rerum actarum memoria ei eſt jucunda: & ſpes futurarum bona, talis autem eſt & jucunda. Præterea rerum plurimarum perceptione & cognitione mens ejus abundat: doletque & lætatur unà ſecum maximè, Nam omni ex parte idem ei moleſtum eſt, idemque jucundum, neque aliàs aliud: cùm penè dicam, nihil agat, cujus eum pœnitere poſſit. Quoniam igitur hæc ſingula in viro bono inſunt erga ſeipſum, eſtque ſic animatus in amicum, ut in ſeipſum (amicus enim alter ipſe) efficitur ex his, ut amicitia quoque aliquid horum eſſe, iique, in quibus hæc inſunt, amici eſſe videantur. Illuſtrari hæc Ηεαυταphilia poteſt ex Sacra Philoſophia. Levit. 19. verſic. 18. Matth. 22. verſic. 39. Luc. 10. verſic. 28. *ut proximum diligamus, ſicut nos ipſos.* Normam & regulam, ad quam proximi dilectio dirigenda ſit, nobis his proponit noſtrum ipſorum dilectionem, innuitque amorem ſui longe intenſiorem eſſe debere. Duo enim hæc verba dicunt. 1. Diligas te ipſum. 2. & ad hanc tui dilectionem proximi amorem confirmes. Concludimus ergo ex hoc cum Auguſtino in verbis proximè citatis. Diligere debemus proximum. Ergo non debemus occidere. Diligere debemus noſmetipſos: Ergo non noſmetipſos occidere. Docet hunc affectum ipſa natura, ad quam reſpiciens S. Paulus Eph. 5. verſ. 29. *neminem unquam ſuam carnem odio habuiſſe.* Si autem nemo unquam ſuam carnem odio habet. Ergo etiam non occidit, ſed ipſam potius enutrit & fovet. Salomon Prov. 24. verſic. 8. ait, *qui machinatur malum facere ſibi ipſi,* homo nequiſſimus vocabitur. Atque hinc etiam Deus non ſuperfluè inculcat hominibus φυλαντίαν, cum jam cordis tabulæ

D eam

l.1.deDoct. Christ.c.23 eam inscriptam tradiderit. Augustin. *Cum quatuor sint diligenda: Vnum quod supra nos est, Deus: Alterum, quod nos sumus: tertium, quod juxta nos est i. e. proximus: Quartum, quod infra nos est, i. e. corpus. De secundo & tertio nulla præcepta danda erant. Quantum libet enim homo excidat à veritate, manet illa dilectio sui & dilectio corporis sui.* Præter locum Aristotelis supra citatum subjungimus elegantem illam disputationem, quam habet lib. 9. Eth. cap. 8 ubi prolixè hanc quæstionem. *Vtrum seipsum maximè amare oporteat, an alium quenquam?* tractat & affirmat. Occurrit autem dubitatio; Solent enim vulgò abjurgari, qui sui sunt amantissimi, & quasi ea res cum turpitudine ac dedecore conjuncta sit, φίλαυτοι, id est, sui amantes appellantur. Videturque homo improbus omnia sua causa agere, eóque magis, quo sit vitiosior. Itaque eum criminantur, & accusant, quod nihil agat à suis rationibus & commodis alienum. Vir bonus autem omnia propter honestum agit: & quo sit melior, eo magis propter honestum, & amici causa: suum commodum autem negligit, ac prætermittit. Verum ab hac oratione facta discrepant, neque immeritò. Ajunt enim maximè eum amare oportere, qui maximè sit amicus. At is maximè amicus est, qui quem vult bonis ornatum esse, eum vult illius ipsius causa ornatum esse, etiam si nemo sciturus sit. Hæc autem insunt in unoquoque erga seipsum maximè, & cætera etiam omnia, quibus amicus definitur. Suprà enim diximus, omnia quæ amicitiæ propria sunt, à nobis ipsis profecta, etiam ad alios promanare, ac pervenire: atque omnia proverbia consentiunt, quale illud est; Unus Animus, & Amicorum omnia communia, & Æqualitas amicitia, & Genu crure propius. Hæc enim omnia in unoquoque erga seipsum insunt maximè, sibi enim quisque maximè amicus est. Quo fit ut sibi sit quisque maximè diligendus. Consentit Cicero: *Omne animal seipsum diligere dubitationem non habet. Est enim infixum in ipsa natura, comprehenditur suis cujusque sensibus: sic ut contra si quis dicere velit, non audiatur.* Ex his omnibus mala est communis illa regula. *Charitas ordinata incipit à seipsa.* Quibus omnibus ostenditur, hominem sibi manus inferentem omnem naturam, etiam quæ Animalibus data est, evertere.

l. 5. de Finibus.

XXXI.

XXXI.

Pugnat contra *bonitatem* Dei, cujus tantum beneficium contemnit. Eſt vita & longævitas beneficium Dei. Epheſ. 6. verſ. 2. *ut ſis longævus*. Hinc etiam deprecatur David, ne in medio ætatis curſu abripiatur. Pſal. 102. verſic. 25. Quamvis enim aliquando etiam vita noſtra variis ærumnis obſita ſit; tamen bonum quid manet. Nihil enim eſt in hoc mundo ab omni parte beatum. Quod ſi nihil bonum, niſi ab omni malo defecatum, etiam conjugium tollendum eſſet.

XXXII.

Pugnat contra *juſtitiam*. Neminem in propria cauſa debere eſſe iudicem, manifeſti juris eſt. At talis in propria cauſa ſumit judicium ſe occidendo.

XXXIII.

Pugnat contra civitatem, quam cive ſpoliat. Ariſtoteles *l. 5. Eth. c. 11* cum diſputat. *An quis ſeipſum injuria afficere poßit?* format objectionem. *Atque*, inquit, *ira impulſus ſibi ipſi mortem conſciſcit, hoc ſponte facit contra rectam legem, quod lex non permittit. Injuriam igitur facit. Sed cui? Nonne Civitati, non ſibi? Sponte enim hunc caſum ſubit ac perfert: at ſponte ſua nemo injuria afficitur. Itaque & mulctat eum civitas & ignominia afficit, qui ſe ipſe exanimavit, ut qui civitatem injuria afficiat.* Explicari hoc poſſet ex *l. liber homo ff. ad l. Aquiliam.* ubi dicitur, *neminem eſſe Dominum ſuorum membrorum*, quia Riepubl. omnes ſumus. Weſenbecius ita. Dat autem *Digeſt. l. 9. tit. 2.* lex hanc actionem domino, qui ſolus ex verbis legis directam habet: utilem verò ex interpretatione aliis quoque præſtari, cœptum eſt. Quoties enim deficit actio ex verbis legis directa, toties ex benigna interpretatione utilis à prætore datur. e. g. Liber homo dominus membrorum ſuorum non videtur, ſi igitur illi ſit nocitum, directam actionem non habet, quia non eſt Dominus rei læſæ; ſed tantum ex ſententiæ legis utilem. Quamobrem ſi occidatur, heredes ejus aut legatarii agere utiliter poterunt, cędis nomine, perinde atque defunctus ob vulnus agere potuiſſet. Atque hic etiam non tantum leges Civiles ejuſmodi hominem puniant. l. ſi quis §. 1. de injuſt. rupt. l. in fraudem ff. de jure fiſci. &c. ſed & Gentiles quoque in inferno hos homines puniri fingunt. Virgil.

6. Æneid. *Pròxima deinde tenent mœsti loca, qui filio lethum*
Insontes peperere manu, lucemque perosi.
Nunc & pauperiem & duros perferre labores.
Fata obstant, tristique palus inamabilis unda
Alligat, & novies Styx interfusa coercet. In sacro codice Apoc. 21. vers. 8. Homicidis quoque infernus paratus est.

XXXIV.

Pugnat contra naturalem inclinationem. *Sui cuique amor est, & conservandi se permanendique insita voluntas atque aspernatio dissolutionis,* Sen. Ep. 82. Omnis enim creatura appetit conservationem sui. Hinc generandi facultas creaturis indita, ut, si se non potest conservare in individuo, se saltem conservet in specie. At homo ad æternitatem creatus quam maximè interitum sui horret, quia omnis rerum bene gerendarum occasio ipsi ademta est. Mors terribilium terribilissimum. Qui ergo sibi manus inferunt, contra omnem agunt inclinationem naturalem. Sicut etiam Sanctissimi viri, ut Hiskias. Esa. c. 38. mortem deprecati sunt.

XXXV.

Pugnat contra naturam fortitudinis. Nam viri fortis & constantis est, res adversas animo patienti & constanti patienter ferre.

Martialis. *Rebus in adversis facile est, contemnere mortem,*
Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

3. Eth. 7. Et eleganter noster Philosophus. *Mori ob inopiam aut amorem aut aliud molestum, non est fortis viri sed timidi. Mollities enim fugere difficilia & aspera: neque mortem ut bonum sustinet, sed malum* lib. 5. *fugiens.* apud Curtium pulchrè. *Fortium virorum est, magis mortem contemnere quam odisse vitam. Sæpe tædio laboris ad vilitatem sui compelluntur ignavi: at virtus nihil inexpertum omittit. Itaque ultimum omnium mors est, ad quam non pigre ire satis est.* Confer de l. 1. de C. D. cap. 22. hac re discursum Augustini.

XXXVI.

Patratur hoc scelus impetu & furore magis, quam consilio

Non

Non fiunt iſta, niſi ſubito: nec quiſquam (præſertim nulla gravi præcedente cauſa) ſpiritum ratione depoſuit. Nihil autem recti continet illud, quod ratione deſtitutum eſt. *Declam. Quintil.* 344.

XXXVII.

Plotinus Platonicus Philoſophus quaſdam habet rationes, ſed Platonizantes: quas uti non in totum probamus, ita non in totum repudiare voluimus. Nemo extrudat per vim è corpore animam, ne forte exeat in locum ſimilem migratura: alioquin, exibit corporei nonnihil deferens, quo per ſimilia emigrabit. Emigrare enim eſt à loco in locũ alium pertranſire. Sed expectare debet quoad corpus totum ab anima ipſa deficiat: quando tranſmigrationem non indiget anima ſed extra eſt omnino. Quo igitur pacto corpus ab anima deficit? quando videlicet nulla vis animæ amplius in ipſo ligatur. Quippe cum corpus jam ipſam ligare non poſſit, perdita videlicet harmonia, quam olim habens habebat & Animam. Quid ergo, ſi quis det operam ut corpus diſſolvatur ab anima? Verum ſic vim inferret: neque corpus tunc dimitteret, ſed ipſum anima deſtitueret. Accedit ad hoc, quod quando quis diſſolvit corpus, non eſt à paſſione liber: ſed vel anguſtia, vel dolore, vel ira compellitur. Nihil verò ejuſmodi eſt agendum. At ſi inſaniam quis perſenſerit imminentem, quidnam aget? Forte verò id probo non accidet. Quod ſi acciderit, reponendum erit in eorum genere, quæ neceſſaria nuncupantur: atque ob ea quæ circumſtant, non autem ſimpliciter eligenda. Etenim venenorum excogitatio ad exitum animæ compellentium, fortè non expedit animæ. Atqui & ſi fatale tempus unicuique datum eſt, ante ipſum haud feliciter id fiet, niſi (ut diximus) id tanquam neceſſarium habeatur. Si denique qualis quiſque exit, talem ibi quoque retinet ordinem, non eſt è corpore animus extrahendus, cum adhuc proficiendi eſſe poſſit acceſſus. Adde Marſilii Ficini commentaria ibid, p. 49. *Ennead. 1. l. 9.*

XXXVIII.

At rectius forſan facturi ſumus, ſi audiamus aliquem ex Eccleſia. Acutè Auguſtinus. Hoc dicimus, hoc aſſerimus, hoc modis omnibus approbamus, neminem ſpontaneam mortem ſibi inferre debere, velut fugiendo moleſtias temporale ne incidat in perpetuas. Neminem propter aliena peccata, ne hoc ipſo inci- *l.1.de C.D. cap. 26.*

piat habere graviſſimum proprium, quod non polluebat alienum: neminem propter ſua peccata præterita, propter quæ magis hac vita opus eſt, ut poſſint pœnitendo ſanari. Neminem velut deſiderio vitæ melioris, quæ poſt mortem ſperatur: quia reos ſuæ mortis, melior poſt mortem vita non ſuſcipit. Deinde in cap. 24. prolixe tractat illam de conſtantia Reguli & probat in ea virtute, qua Regulus excellebat, Chriſtianos eminere. *Nolunt autem iſti contra quos agimus, ut ſanctum virum Iob, qui tam horrenda mala in ſua carne perpeti maluit, quam illata ſibi morte omnibus carere cruciatibus: vel alios ſanctos ex noſtris literis ſumma autoritate celſiſſimis, fideque digniſſimis, qui captivitatem dominationemque hoſtium ferre; quàm ſibi necem inferre maluerunt, Catoni præferamus; ſed ex literis eorum, eidem illi M. Catoni M. Regulum præferamus. Cato enim nunquam Cæſarem vicerat, cui victus dedignatus eſt ſubjici, & ne ſubjiceretur, à ſeipſo elegit occidi: Regulus autem Pœnos jam vicerat, Imperioque Romano Rom. Imperator non ex civibus dolendam, ſed ex hoſtibus laudandam victoriam reportaverat: ab eis tamen poſtea victus, maluit eos ferre ſerviendo, quam eis ſe auferre moriendo. Proinde ſervavit & ſub Chartaginienſium dominatione patientiam, & in Romanorum dilectione conſtantiam: nec victum auferent corpus ab hoſtibus, nec invictu animum à civibus. Nec quod ſe occidere noluit, vita hujus amore fecit.* Adde cap. 23. ubi etiam Catonis factum examinat. De cujus facto quid potiſſimũ dicam, niſi quod amici ejus etiam docti quidam viri, qui hoc fieri prudentius diſſuadebant, imbecillioris quàm fortioris animi facinus eſſe cenſuerunt, quo demonſtraretur non honeſtas turpia præcavens, ſed infirmitas adverſa non ſuſtinens. Hoc & ipſe Cato in ſuo chariſſimo filio indicavit. Nam ſi turpè erat ſub victoria Cæſaris vivere, cur autor hujus turpitudinis pater filio fuit, quam de Cæſaris benignitate omnia ſperare præcepit, cur non & illum ſecum coëgit ad mortem. cap. 19. Lucretiæ factum examinat & tandem concludit. Non hoc fœminæ Chriſtianæ fecerunt, quæ paſſæ ſimilia vivunt. Tamen nec in ſe ultæ ſunt crimen alienum, ne aliorum ſceleribus adderent ſua: ſi quoniam hoſtes in eis concupiſcendo ſtupra commiſerant, illæ in ſeipſis homicidia erubeſcenda commiterent. Habent quippe intus gloriam caſtitatis, teſtimonium conſcientiç, habent autem coràm
oculis

oculis Dei sui, nec requirunt amplius, ubi quid rectè faciant, non amplius habent, ne devient ab autoritate legis divinæ, cùm malè devitant offensionem suspicionis humanæ.

XXXIX.

Supersunt adhuc quædam solvendæ Objectiones. 1. de SIMSONE, qui videtur seipsum occidisse. Resp. Augustinus. *Nec Simson aliter excusatur, quod seipsum cum hostibus ruina domus oppressit, nisi quia spiritus latenter hoc jusserat, qui per illum miracula faciebat.* Addimus nos fuisse mortem bellicam & actum veræ fortitudinis. Epistola ad Hebræos c. 11. v. 32. fide factum pronunciat. Brentius eleganti discursu & piis meditationibus aliis rius hoc factum Simsonis probat. 2. de ELEAZARÆ. 1. Machab. 6. versic. 43. fuit periculum incertum, quia Elephas alio modo cadere potuerat. Ideoque fuit mors incerta. Ambrosius de hoc. Quanta igitur virtus, *inquit*, animi, primò ut mortem non timeret: deindè ut circumfusus legionibus inimicorum, in confertos raperetur hostes, medium penetraret agmen, & contempta morte ferocior, abjecto clypeo, utraque manu vulneratæ molem bestiæ subiret, ac sustineret; pòst infra ipsam succederet, quo pleniori feriret ictu. Cujus ruina inclusus magis, quàm oppressus, suo est sepultus triumpho. Nec fefellit opinio virum, quamvis regius fefellerit habitus. Tantò enim virtutis spectaculo defixi hostes inermem occupatum incursare non ausi post casum ruentis bestiæ, sic trepidaverunt, ut impares se omnes unius virtuti arbitrarentur. 3. de iis, *qui in periculo Incendii se præcipitant.* Resp. Itidem est mens incerta: neque intentio adest sese interficiendi, sed potius à morte & interitu sese salvandi. 4. Furiosi etiam se aliquando interficiunt. Resp. Furiosi non habent proæresin, & comparantur dormientibus. Ut ergo Eutychi dormienti lapsus nil nocuit: ita nec furiosis mors. 5. Virgines, quæ pudicitiæ conservandæ gratiâ se præcipitarunt. Resp. ex Augustino, c. 26. Loc. sup. cit. 6. Illi, qui navim pulvere tormentario displosere, ne in hostium veniant potestatem, ut Amesius in locis supra allegatis. Resp. Servitus non est deterior morte. Semper sperari libertas potest. Ergo duobus malis minus est eligendum. Referri possunt huc illa belli strategemata, quando in prælio navali scapham pyrio pulvere repletam expen-

l. 1. de C. D. cap. 21.

Comment. in Iud. c. 16

l. 1. off. c. 40

expansis velis hostium navibus admovent & incendant. Quod si naviculam annexam habent, in quam se repente recipiant, propter mortem incertam concedi posse putamus. At si mors certa est, dubitamus.

XL.

Tandem quoque pergimus ad DIVISIONEM. *Αυτοχειρία* est vel *sine mortis periculo*; vel *cum mortis periculo*: Hæc rursus vel *Physica* vel *Moralis*. De Physica hactenus actum.

XLI.

MORALIS *Αυτοχειρία* est: 1. cum quis *sine necessitate contra præcepta superiorum se in mortis periculum conjicit*. Ut cum quis contra præceptum parentum imprudenter se natando exercet. 2. per *suspensionem fugæ*. Ut cum miles ex acie fugere detrectat, cum jam rebus omnibus desperatis honestè fugere poterat. Ut Paulus Æmilius apud Livium. l. 22. ubi historia satis prolixè tractata est. 3. per intermissionem Medicinæ, cum quis spretis medicamentis valetudinem negligit, medicos contemnit, sanitatem Empiricis, Vetulis, Judæis, Carnifici, &c. committit. Intem-
Tac. A. VI. perantia, in *Vino*, in *Venere*, in affectibus ut *tristitia*. 4. *Coope-*
29. 2. *rando* ad mortem. Ut si Magistratus mortem imperet. Si quis pareret, manebant *testamenta, justa funeris, pretium festinandi.*

XLII.

l. 3. Manud ad Phil. Stoic. dissert. 23. Disputat Lipsius. Legem & Magistratum posse jubere damnatum, ut se occidat, vel venarum abscissione vel cicutæ potu. Resp. Tutius est ab aliis exspectare mortem, ut Jonas potuisset seipsum præcipitare, noluit, sed ab aliis præcipitari voluit. Hic
Ion. 1. v. 12. non ibid. *Non est nostri mortem appetere; sed illatam ab aliis libenter accipere.*

XLIII.

Tandem *Αυτοχειρία* est vel *totalis* vel *partialis*. Hæc consistit in mutilatione membrorum. Ut si quis cum Origene se eunuchizet, corpus affligat flagellationibus, jejuniis & pœnitentiis Papisticis, &c.

XLIV.

Nemini licitum esse sese mutilare patet & ex eo, quia homo non est dominus suorum membrorum, sed custos: nec permissum